

Innst. O. nr. 80

(2003-2004)

Innstilling til Odelstinget fra sosialkomiteen

Ot.prp. nr. 57 (2003-2004)

Innstilling fra sosialkomiteen om lov om endringer i folketrygdloven

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Sosialdepartementet legger i proposisjonen fram forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).

Forslagene gjelder:

- Lovteknisk justering i § 8-24 om retten til å nytte egenmelding etter avbrudd av arbeidsforhold
- Utbetaling av rehabiliteringspenger ved overføring av sak fra trygdekontoret til Aetat
- Klargjøring av at det påløper ny ventetid for rett til friinntekt ved forhøyelse av uføregraden
- Inntektstak for mottakere av tidsbegrenset uførestønad reguleres i uførekapitlet
- Presisering av reglene om etterbetaling av tidsbegrenset uførestønad.
- Oppdatering av innholdsfortegnelse i kapitlene 22 og 25

2. LOVTEKNISK JUSTERING AV FOLKETRYGDLOVEN § 8-24 TREDJE LEDD OM RETT TIL Å NYTTE EGENMELDING ETTER AVBRUDD AV ARBEIDSFORHOLD

2.1 Sammendrag

Ved lov 19. desember 2003 nr. 135 ble opptjeningstiden for å få rett til sykepenger utvidet fra to uker til fire uker med virkning fra 1. januar 2004.

Folketrygdloven § 8-24 omhandler retten til egenmelding. Ved en inkurie ble toukersfristen i bestemmelsens tredje ledd ikke utvidet til fire uker. Departementet foreslås at dette gjøres nå. Endringen, som foreslås å tre i kraft straks, har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

2.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bjarne Håkon Hanssen, Britt Hildeng, Asmund Kristoffersen og Gunn Olsen, fra Høyre, Beate Heieren Hundhammer, Bent Høie og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Molvik, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Per Steinar Osmundnes, og fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, har merket seg at Regjeringen fremmer forslag om å endre folketrygdloven § 8-24 tredje ledd slik at loven blir i samsvar med det vedtak som stortingsflertallet fattet i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 10 (2003-2004) Del I. Flertallet, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti fattet i den forbindelse vedtak om at opptjeningstiden for å kunne få rett til sykepenger ble utvidet fra to til fire uker. Komiteen har merket seg at tidsfristen for opptjening av retten til egenmelding ved en inkurie ikke samtidig ble endret tilsvarende. Endringen er således å anse som lovteknisk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at disse partier ikke

ønsket å utvide opptjeningsperioden for retten til å kunne motta sykepenger fra to til fire uker. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til følgende flertallsmerknad fra Innst. O. nr. 28 (2003-2004) der det blant annet heter:

"Flertallet anser at det fremlagte forslag bryter med avtalen som er inngått med arbeidslivets parter. Flertallet vil i tillegg vise til at forslaget om å gi personer med en løse tilknytning til arbeidslivet en svakere trygghet ved sykefravær, vil kunne undergrave en politikk som har som mål å bekjempe fattigdom".

Til tross for denne til dels klare merknaden valgte likevel Arbeiderpartiet, helt overraskende, å sørge for at endringen fikk flertall.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2004 foreslo å opprettholde gjeldende regler for sykkelønsordningen, men fikk ikke gjennomslag for dette i budsjettforliket med regjeringspartiene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at staten i forbindelse med intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) har forpliktet seg til ikke å endre sykkelønsordningen i avtaleperioden. Disse medlemmer anser utvidelsen av opptjeningstiden for rett til sykepenger fra to til fire uker som en innstramming i sykkelønsordningen, og disse partier gikk derfor imot denne i endringen i forbindelse med behandlinga av statsbudsjettet for 2004.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til den begrunnelse Regjeringen ga i Ot.prp. nr. 10 (2003-2004) for å utvide opptjeningstiden for rett til sykepenger fra to uker til fire uker:

"For å målrette sykepengeordningen bedre mot personer som har en stabil tilknytning til arbeidslivet, foreslås det å øke opptjeningstiden fra to uker til fire uker."

"Med bare to uker opptjeningstid, og med sykepengerrettigheter i inntil tre måneders avbrekk fra arbeidet, omfattes også mange med svak og sporadisk tilknytning til arbeidslivet av sykepengeordningen."

Disse medlemmer mener dette må ses på som justeringer av kriteriene og ikke som en svekkelse av sykkelønsordningen. Disse medlemmer viser også til at sykepengeordningen er uendret med hensyn til full kompensasjon fra første sykedag. Disse medlemmer mener således at denne jus-

teringen ikke bryter med avtalen om inkluderende arbeidsliv. Disse medlemmer mener også at dette er en fornuftig justering med tanke på de utfordringer det er pekt på i forhold til velferdsordninger som følge av EØS-utvidelsen. Disse medlemmer viser videre til at endringene antas samlet å medføre årlige besparelser for folketrygden på om lag 90 mill. kroner.

3. REHABILITERINGSPENGER VED OVERFØRING AV SAK FRA TRYGDEKONTORET TIL AETAT

3.1 Sammendrag

Etter folketrygdloven § 10-8 fjerde ledd kan det ytes rehabiliteringspenger i en begrenset periode før et attføringstiltak blir satt i verk dersom medlemmet fyller de medisinske vilkårene for yrkesrettet attføring i folketrygdloven § 11-5. I henhold til lov 19. desember 2003 nr. 116 skal vedtaksmyndigheten etter § 11-5 med virkning fra 1. juli 2004 overføres fra trygdeetaten til Aetat.

Gjeldende regler om rehabiliteringspenger i ventetid på attføringstiltak forutsetter at trygdekontoret har truffet et vedtak etter folketrygdloven § 11-5. Dette vedtaket ligger til grunn for Aetats videre behandling av saken. Selv om man etter de nye reglene ikke vil ha foretatt noen vurdering av de medisinske vilkårene for yrkesrettet attføring når saken overføres fra trygdekontoret til Aetat, mener departementet at man likevel bør ha en hjemmel for å gi rehabiliteringspenger i slike tilfeller.

Det foreslås at § 10-8 fjerde ledd endres slik at trygdekontoret gis hjemmel til å treffe vedtak om rehabiliteringspenger i ventetid i forbindelse med at det fremmes krav om yrkesrettet attføring.

Forskriftsbestemmelsene om rehabiliteringspenger i ventetid vil bli tilpasset endringene slik at det kan gis rehabiliteringspenger i inntil 8 uker når saken overføres til Aetat for vurdering.

For å sikre mot stans i ytelser på grunn av økt saksmengde i Aetat, foreslås det at det gis hjemmel til å fastsette en overgangsforordning som gir mulighet for å forlenge vedtaket i en ny periode. Det forutsettes at denne overgangsordningen opphører ved utløpet av 2005.

Det foreslås at endringen trer i kraft 1. juli 2004, og det uttales at den ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen støtter Regjeringens forslag til endringer slik at det kan gis rehabiliteringspenger i ventetiden som kan oppstå i forbindelse med at det fremmes krav om yrkesrettet attføring.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det i den senere tid er foretatt flere endringer i folketrygdloven som endrer grenseopp-gangene mellom ulike trygdeytelser. Dette er bl.a. tilfellet når det gjelder regler for rehabilitering. Flertallet viser til at en rekke henvendelser forteller om situasjoner der potensielle mottakere av ulike ytelser faller mellom flere stoler og må henvende seg til sosialkontoret for å få økonomisk hjelp. Flertallet antar at en rekke av disse tilfellene er uforutsette, og at de således ikke har vært intendert fra Stortingets side. Flertallet ber departementet være oppmerksom på denne situasjonen og sørge for forskrifter som hindrer denne type kasteballsproblematikk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter forslaget om at det også kan ytes rehabiliteringspenger i en begrenset periode fra det tidspunkt det er fremsatt et krav i Aetat om yrkesrettet attføring. Disse medlemmer vil imidlertid peke på at det også i forbindelse med overgang og søknad om midlertidig uførestønad eller uføretrygd kan gå så lang tid at retten til rehabiliteringspenger bortfaller, og brukeren blir henvist til sosialkontoret. Disse medlemmer viser til spørsmål til sosialministeren til skriftlig besvarelse - spørsmål nr. 609 - fra representanten Harald T. Nesvik og sosialministerens svar der det står følgende:

"Trygdekontoret har fått vedtaksmyndighet i saker som gjelder tidsbegrenset uførestønad, og kan dermed også raskt iverksette en slik ytelse. Behandlingen av krav om uførepensjon kan ta noe lenger tid, men her er det en mulighet for å innvilge foreløpig uførestønad hvis det er sannsynlig at pensjon vil bli innvilget. Videre svarer sosialministeren: Som nevnt er det en høyt prioritert oppgave i etaten å unngå stans i ytelser i ventetid på andre ytelser. Jeg har derfor tatt opp denne saken med Rikstrygdeverket for å forsikre meg om at retningslinjene følges slik at muligheten til å innvilge foreløpig uførestønad blir vurdert før stønadsperioden for rehabiliteringspenger utløper."

Disse medlemmer mener det er viktig at også den gruppen som venter på uføretrygd eller midlertidig uførestønad, er sikret ytelser i ventetiden, og ber departementet sørge for at disse gruppene ikke kommer dårligere ut enn de som venter på yrkesrettet attføring.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti henviser til brev av 28. april 2004 fra Sosialdepartementet til Rikstrygdeverket hvor det tydelig slås fast at

"det ikke kan aksepteres at personer som fyller vilkårene for andre sykdomsrelaterte ytelser, blir

henvist til sosialkontoret fordi stønadsperioden utløper uten at trygdekontoret har tatt stilling til videre ytelser, med mindre dette skyldes forhold som trygdekontoret ikke har herredømme over."

Videre i brevet sies det:

"Vi ber om at Rikstrygdeverket sørger for at retningslinjene for saksbehandlingen følges slik at unødig stans i ytelser unngås. Dersom det er personer som var omfattet av overgangsreglene som fortsatt ikke har fått behandlet krav om yrkesrettet attføring, tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon, må disse sakene ferdigbehandles umiddelbart."

Disse medlemmer mener at Fremskrittspartiets oppfordring til departementet om å sørge for at gruppen som venter på uføretrygd eller midlertidig uførestønad ikke kommer dårligere ut enn de som venter på yrkesrettet attføring, gjennom dette brevet er oppfylt.

4. PRESISERING AV I HVILKE TILFELLER DET PÅLØPER VENTETID FOR OPPTJENING AV FRIINNTÉKT

4.1 Sammendrag

I henhold til folketrygdloven § 12-12 første ledd skal uføregraden revurderes dersom det skjer en vesentlig endring i forhold som har betydning for inntektsevnen/arbeidsevnen. § 12-12 andre ledd fastsetter at når det er gått ett år siden ytelsen ble innvilget, kan en person ha en årlig pensjonsgivende inntekt på opptil grunnbeløpet (friinntekt) uten at uføregraden skal revurderes.

Det foreslås en presisering i andre ledd første punktum for å tydeliggjøre at ventetiden for rett til friinntekt også gjelder ved innvilgelse av høyere uføegrad.

Det foreslås videre en oppretting i form av fjerning av en unødvendig benevnelse i § 12-12 tredje ledd idet det framgår av femte ledd at reglene i tredje og fjerde ledd også gjelder for tidsbegrenset uførestønad.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft straks. Endringene vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

4.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at forslag til endring i § 12-12 andre ledd er å forstå som en presisering av gjeldende rett.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpar-

tiet, viser til at hensikten med friinntektsordningen er å stimulere og legge til rette for aktivitet og bibehold av arbeidstilknytningen for uføretrygdede. Sett på denne bakgrunn mener dette flertallet at det kan stilles spørsmål om eksisterende praksis som ligger til grunn for endringer i § 12, er hensiktsmessig. Dette flertallet er gjennom en rekke henvendelser gjort kjent med at praktiseringen av friinntektsordningen synes å være komplisert og basert på et uoversiktlig regelverk. På denne bakgrunnen finner dette flertallet at det ville være gunstig med en gjennomgang av friinnteksreglene sammen med en evaluering av hvordan ordningene fungerer i forhold til intensjonene.

Dette flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjennomgå og legge frem en oversikt over og en evaluering av regelverket for friinntektsordningene knyttet til de ulike trygde- og stønadsordninger basert på folketrygden."

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener det er svært uheldig at personer som allerede er uføretrygdet og får uføregraden forhøyet, blir fratatt all mulighet til kontakt med yrkeslivet et helt år etter at de har fått uføregraden forhøyet. Etter dette medlems mening bryter dette med intensjonen om at også uføretrygdede bør ha muligheten til kontakt og tilknytning til arbeidslivet/samfunnslivet selv om de har uføretrygd, ved at de kan ha en årlig friinntekt som er begrenset oppad til grunnbeløpet. Dersom det skal være en begrensning første året etter forhøyelse av uføregraden, bør dette begrense seg til differansen mellom grunnbeløpet og det forhøyelsen av uføretrygden representerer. Dette medlem vil derfor stemme imot endringen som er foreslått i § 12-12 andre ledd første punktum.

5. PREISERING AV REGLER OM INNTAKSTAK FOR MOTTAKERE AV TIDSBEGRENSET UFØRESTØNAD

5.1 Sammendrag

I forbindelse med innføring av tidsbegrenset uførestønad ble det vedtatt at det skal være anledning til å ha friinntekt ved siden av stønaden, jf. Innst. O. nr. 86 (2002-2003). I denne forbindelse ble det også innført et inntektstak i folketrygdloven § 12-12 andre ledd siste punktum slik at ytelsen og pensjonsgivende inntekt til sammen ikke kan overstige inntektsnivået før uførhet.

Det vises til at stønadstak for mottakere av tidsbegrenset uførestønad i Ot.prp. nr. 102 (2001-2002) var forutsatt regulert på samme måte som for rehabi-

literingspengemottakere (jf. folketrygdloven § 10-10 femte ledd).

Det påpekes at innføring av inntektstak i § 12-12 medførte en dobbeltregulering for mottakere av tidsbegrenset uførestønad, og det foreslås at henvisningen til § 10-10 femte ledd andre punktum i § 12-13 nr. 1 tredje ledd oppheves.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft straks. Endringene vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

6. PREISERING AV REGLENE OM ETTERBETALING AV TIDSBEGRENSET UFØRESTØNAD

6.1 Sammendrag

Ved lov 19. desember 2003 nr. 135 ble det i folketrygdloven § 22-12 innført en bestemmelse om at uførepensjon ikke skal utbetales for perioder hvor medlemmet har mottatt rehabiliteringspenger, attføringspenger eller tidsbegrenset uførestønad, jf. Ot.prp. nr. 10 (2003-2004). Departementet fant det ikke nødvendig å presisere at det heller ikke skal utbetales tidsbegrenset uførestønad for perioder hvor medlemmet har mottatt rehabiliteringspenger eller attføringspenger. Rikstrygdeverket har foreslått at dette presiseres i loven, og regelen foreslås inntatt i bestemmelsen.

Departementet foreslår at endringen som ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser, trer i kraft straks.

7. OPPDATERING AV INNHOLDSFORTEGNELENE I KAPITLENE 22 OG 25

7.1 Sammendrag

Folketrygdloven § 22-9 ble opphevet ved lov 15. juni 2001 nr. 37 uten at innholdsfortegnelsen til kapitlet ble oppdatert. Det foreslås at dette rettes opp nå ved at innholdsfortegnelsen strekpunkt 10 tas ut.

Ved lov 4. juli 2003 nr. 80 fikk kapittel 25 en ny § 25-10a uten at innholdsfortegnelsen til kapitlet ble oppdatert samtidig. Det foreslås at dette rettes opp ved at innholdsfortegnelsen tilføyes et nytt strekpunkt 11.

8. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding til A fremmes av en samlet komité med unntak av § 12-12 andre ledd første punktum som fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti. Komiteens tilråding til B fremmes av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slike

vedtak:

A.

Vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 8-24 tredje ledd innledningen skal lyde:

Egenmelding kan likevel nyttes når vedkommende har vært i arbeid i *fire* uker etter avbruddet, dersom avbruddet skyldtes

§ 10-8 fjerde ledd skal lyde:

Det kan også ytes rehabiliteringspenger i en begrenset periode *fra det tidspunkt det er fremsatt et krav i Aetat om yrkesrettet attføring.*

§ 12-12 andre ledd første punktum skal lyde:

Når det er gått ett år siden ytelsen ble innvilget *eller uføregraden forhøyet*, kan en person ha en årlig pensjonsgivende inntekt på opptil grunnbeløpet (friinntekt) uten at uføregraden skal revurderes.

§ 12-12 tredje ledd innledningen skal lyde:

Mottakere av *uførepensjon beholder* retten til ytelsen selv om den reduseres eller faller helt bort

§ 12-13 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i § 10-10 tredje ledd, fjerde ledd og femte ledd *første og tredje punktum*, §§ 10-11, 10-14 og 10-15 kommer tilsvarende til anvendelse på tidsbegrenset uførestønad.

I kapittel 22 skal innholdsfortegnelsen strekpunkt 10 oppheves.

§ 22-12 tredje ledd nytt andre punktum skal lyde:

Det samme gjelder ved utbetaling av tidsbegrenset uførestønad for perioder hvor medlemmet har mottatt rehabiliteringspenger eller attføringspenger.

I innholdsfortegnelsen til kapittel 25 skal nytt strekpunkt 11 lyde:

- opplysningsplikt ved saker etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere står i § 25-10a,

II

Ikrafttredelse. Overgangsbestemmelser

1. Endringene i folketrygdloven §§ 8-24, 12-12, 12-13 og 22-12 og endringene i innholdsfortegnelsen til kapitlene 22 og 25 trer i kraft straks.
2. Endringen i § 10-8 trer i kraft 1. juli 2004. Departementet fastsetter overgangsregler i forskrift.

B.

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå og legge frem en oversikt over og en evaluering av regelverket for friinntektsordningene knyttet til de ulike trygde- og stønadsordninger basert på folketrygden.

Oslo, i sosialkomiteen, den 27. mai 2004

John I. Alvheim

leder

Harald T. Nesvik

ordfører